

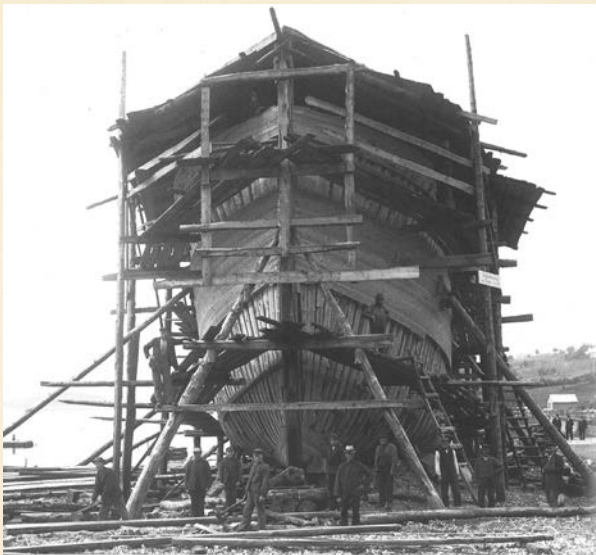
Rosendal Skipsbyggermuseum
Idéprosjekt

29.04.2016

Innholdsfortegnelse

Innholdsfortegnelse	side 2
Bakgrunn	side 3
Mål	side 4
Målgrupper	side 5
Innhold	side 6
Kriterier	side 7
Konsept	side 8
Anslag	side 9
Å kunne seile med et tre	side 10
Tre-naglen	side 11
Samtaler og illustrasjoner	side 12 - 31
Plantegning 1. etasje (del 1)	side 32
Plantegning 2. etasje	side 33
Plantegning 1. etasje (med del 2)	side 34
Kostnadsestimat	side 35
Fremdriftsplan	side 36
Gjøa	side 37

Bakgrunn

Få kommuner i Norge kan vise til sterkere båtbyggertradisjoner enn Kvinnherad. I Rosendal og omegn langs kysten regner man på det meste med over 100 enkeltstående verft, eller båtbyggermestere som de oftest ble kalt. Sentralt står Skaaluren Skipsbyggeri, grunnlagt i 1855. Gjennom fire generasjoner ble det bygget båter i tre og fra 1955 skip med stålskrog. Ekteparet Wenke og Knut Skaaluren donerte hele samlingen av verktøy, modeller og tegninger til kommunen i 1989. Samlingen har siden 1991 vært presentert i en restaurert, to-etasjes stor sjøbod på

kaia i Rosendal og fikk navnet Skaalurensamlinga. Det er nå et sterkt ønske fra bl.a. kommunen om å fornye og revitalisere samlingen slik at den kan bli mer attraktiv for nye besøkende. Dette henger bl.a. sammen med det planlagte Folgefonnasenteret som nå reises ved siden av den gamle sjøboden. Det skal være direkte inngang fra senteret til samlingen via et glassmellombygg. Utstillingsdesignbyrået Sixides AS i Oslo er engasjert for å utvikle et ideprosjekt for det nye museet. Ideprosjektet er beskrevet i dette dokumentet.

Mål

- Med utgangspunkt i Skaalurensamlinga vil vi løfte fram den stolte fartøybyggertradisjonen i Kvinnherad.
- Det skal handle om familiene, folkene, historiene, omfanget, bruken av båtene, geografi og tradisjonens betydning for moderne båtbygging i regionen.
- De besøkende skal lære hvordan vi i hovedtrekk bygde trefartøy.

Målgrupper

De viktigste målgruppene for museet vil være:

- Skoleklasser
- Turister
- Båtbyggerentusiaster

Målgruppene vil ha ulik tilnærming for et besøk i museet:

For *skoleelevene* vil et besøk ofte være knyttet til undervisningen, gjerne innen flere fag, og er gjerne forberedt på ulike nivåer. Besøket vil oppleves som obligatorisk, og motivasjonen kan være svært varierende.

For *turistene* (både norske og utenlandske) vil besøket kunne være mer tilfeldig og motivert like mye ut fra avslapping og underholdning som ut fra ønsket om å lære mer om historien til stedet. Dette avhenger av hvordan attraksjonen er markedsført.

Båtbyggerentusiasten er naturlig nok den mest motiverte besøkende. Denne vil ønske å fordype seg og bruke tid.

Ut fra dette mener vi det er viktig å lage en utstilling som er engasjerende og lett forståelig for de to første gruppene, men som også gir rom for fordypning og at innholdet i utstillingen er rikt.

Innhold

I hovedtrekk skal utstillingen presentere følgende temaer:

- Båtbyggertradisjonen i distriktet.
- Hvordan bygge trebåt fra a til å. utfordringer.
- Mesteren, folkene og familiene bak.
- Arbeids- og levevilkår.
- Båttyper og bruk
- Omfang (antall verft, arbeidstokk og bygde båter).
- Gurine.
- Skaalurensamlinga.
- Den nye verftsindustrien.

Kriterier

Etter work-shop, samtaler, intervjuer og med henvisning til målsettingene sitter vi igjen med følgende kriterier for fornying av Skaalurensamlinga:

- Beholde de fleste gjenstandene. Samlingen er unik, og gjenstandene bør løftes enda mer frem. Dog må noe kanskje vike grunnet plasshensyn.
- La en del av det eksisterende interiøret være synlig for å beholde den ekte og autentiske følelsen. Vi tror dette også kan bli en riktig kontrast til Folgefonnasenteret som vil tilby et mer typisk moderne uttrykk.
- Beholde billedspill. Vi mener dette gir en god kortfattet oversikt, og ikke minst fortellerstemmen som skaper en god personlig stemning og en opplevelse av den lokale dialekten og lynnet bak.
- Ikke bare fokusere på hvordan bygge båt, men like mye på folkene bak, og med mesteren i fokus. Mesteren eide og drev sitt verft, og bestemte det aller meste.
- Flere aktiviteter hvor publikum kan prøve selv.
- Selvforklarende utstilling som skal kunne fungere uten guide.
- Enkelte digitale fordypningsstasjoner for de mest interesserte.

Konsept

Flere års erfaring med å utvikle museer og utstillinger har lært oss viktigheten av å frembringe et tydelig og godt konsept. Et konsept skal være den røde tråden og den tydelige overordnede måten en utstilling er lagt opp. Dette skal helst være så klart og lettfattelig at de besøkende umiddelbart forstår hva det dreier seg om. Et godt konsept gjør det enklere å designe utstillingen og å kommunisere og markedsføre attraksjonen.

Samtalen

Vi har latt oss inspirere til å la publikum møte mesteren, hans gleder og utfordringer i det å selge og å bygge en trebåt i Kvinnherad på slutten av 1800-tallet. Vi ønsker at publikum skal møte ham i korte samtaler med oppdragsgiver (reder), formann, arbeidsfolk og familiemedlemmer. Gjennom samtalene, organisert i samme rekkefølge som arbeidet skred frem, vil publikum kunne få en muntlig kort versjon av hele prosessen. Det hele blir som et lite skuespill. Det som sies skal suppleres med stiliserte fotografier eller illustrasjoner som gir personene et ansikt og en karakter. Målet er at dialogene skal være såpass underholdende at de fleste besøkende får lyst til å få med seg alle. Allerede på dette nivået vil dermed publikum kunne lære seg hovedtrekkene i det å bygge en båt. Gjenstandene skal grupperes og være koblet til samtalene slik at de passer til det det snakkes om.

Prøv selv!

Det er et kriterium at publikum skal få prøve enkelte aktiviteter selv, som å tegne et linjediagram, høvle på et spant og å kalfatre. Prøv-selv-aktiviteter vet vi bidrar til læring, engasjement og ikke minst å gjøre besøket mer sosialt i samværet med andre publikummere.

De overnevnte punktene bør kunne sammenfattes og kommuniseres slik:

**MØT BÅTBYGGJAREN OG HANS KVARDAG!
HJELP HAM MED Å BYGGJA DET NESTE FARTYGET.**

Anslag

Straks publikum ankommer sjøboden skal de få den rette stemningen og en rask innføring i hva dette handler om. Her er en kortfattet tekst som forteller litt om bakgrunnen til museet og som skal vekke nysgjerrigheten til hva du får oppleve. De rette assosiasjonene kan manes frem ved hjelp av lyder og lukter. Det skal ikke mange sage- og hamrelyder til, eller lukt av tjære, for at bilder kan dukke opp hos de besøkende.

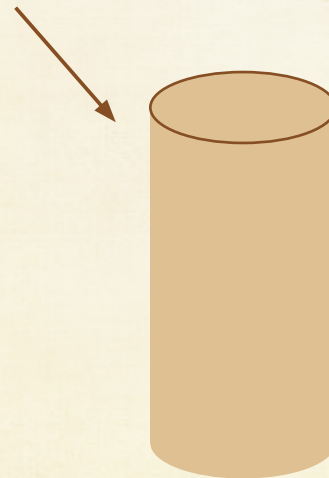
I samme område blir de besøkende oppfordret til å ta med seg trenaglen som kan brukes for å aktivere deler av tablåene videre innover i utstillingen.

Å kunne seile med et tre

Siden tidlig på 1800-tallet har over 100 båtbyggerverft i Kvinnherad kommune bygget flere tusen fartøy. Få steder i landet kan vise til sterkere båtbyggertradisjoner, noe som har preget nærmest hele vår oppvekst og mye av fremtiden. Skaaluren Skipsbyggeri var et av de største og skjenket kommunen hele sin samling av verktøy og utstyr. Basert på samlingen har vi laget en utstilling som vil gi deg et innblikk i hvordan det var å bygge trebåter, akkurat på denne kaia, for ca 150 år siden. Du møter Meistaren, sjefen sjøl som eide og drev byggeriet.

OBS! Ta med deg en nagle, finn hullet og plugg igjen for å aktivere scenene!

Tre-naglen

“Huden”, eller bordene, på mange av trebåtene ble festet ved å slå inn tre-nagler. I anslagsrommet får publikum utdelt/plukker opp hver sin. Denne kan brukes til å aktivisere lys, lyd eller annet videre i utstillingen ved å plassere den i et hull et sted i flere av tablåene. Naglen kan ha museets navntrekk og kan beholdes som et minne etter besøket.

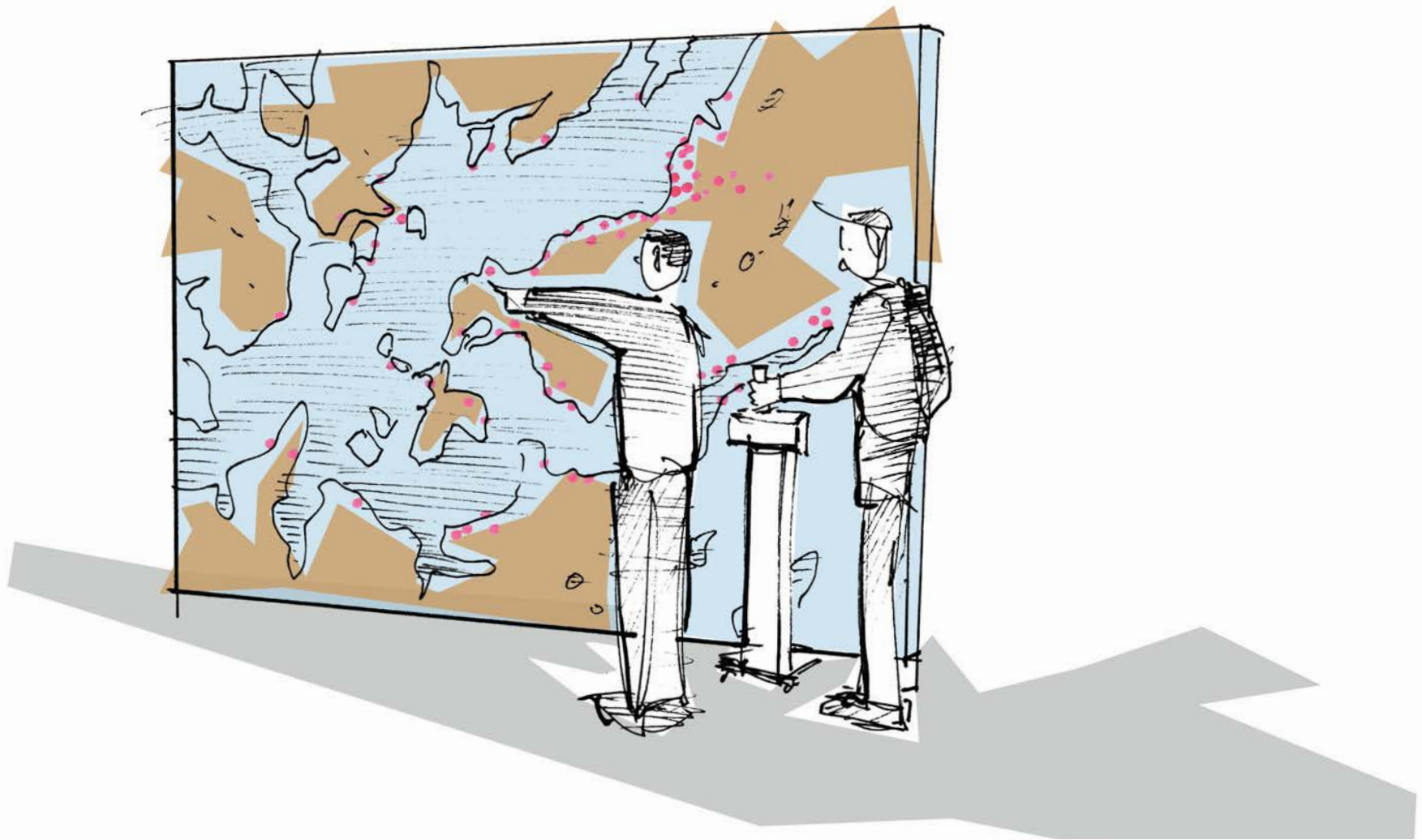
Jeg har hørt at De er en dyktig mester! Kan De bygge den skønnert jeg trenger? Den må seile skarpere enn min gamle fra 1790 og tåle all slags vær. Den skal til Leningrad med fisk.

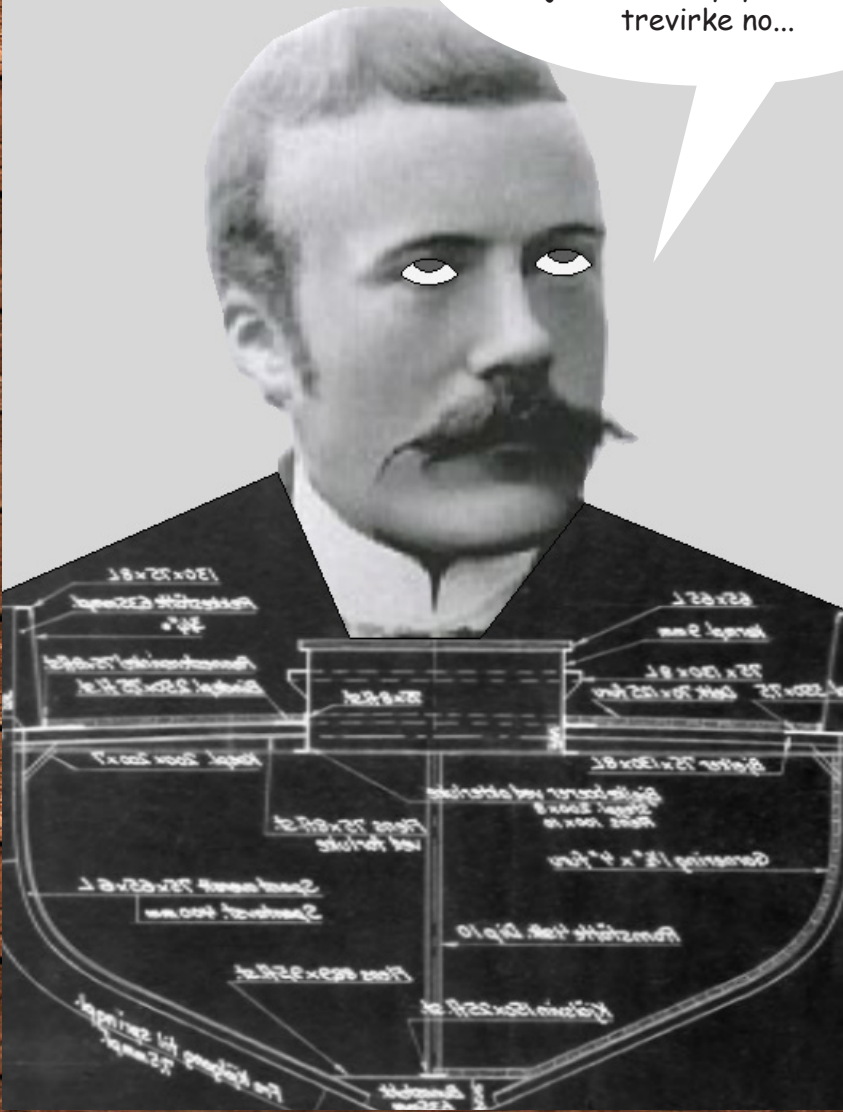
Det skal vera meg ei sann glede Herr Reiar! Her i Kvinnherad har me dei beste fartybyggjarene i heile landet. Men kor tid må De ha båten?

1. Verftene

Stort kart over den viktigste delen av kysten i området. Trenaglen settes i hullet og rundt 100 dioder med verft og mestere lyser opp.

Hjelpe meg!
Han vil ha båten allereie neste
vår! Og her som tuberkulosen er
verre enn nokon gong! Og me må
kanskje heilt til Ryfylke for å finna
trevirke no...

Ro berre ned! Eg
har høyrte at det har kome
sterke og friske båtbyggjarar
roande inn frå Austevoll for nokre
dagar sidan. Og Skaaluren har funne
god skog i Sogn ein stad. Me kan
sikkert høyra med han. Og saga i
Vang har kapasitet no.

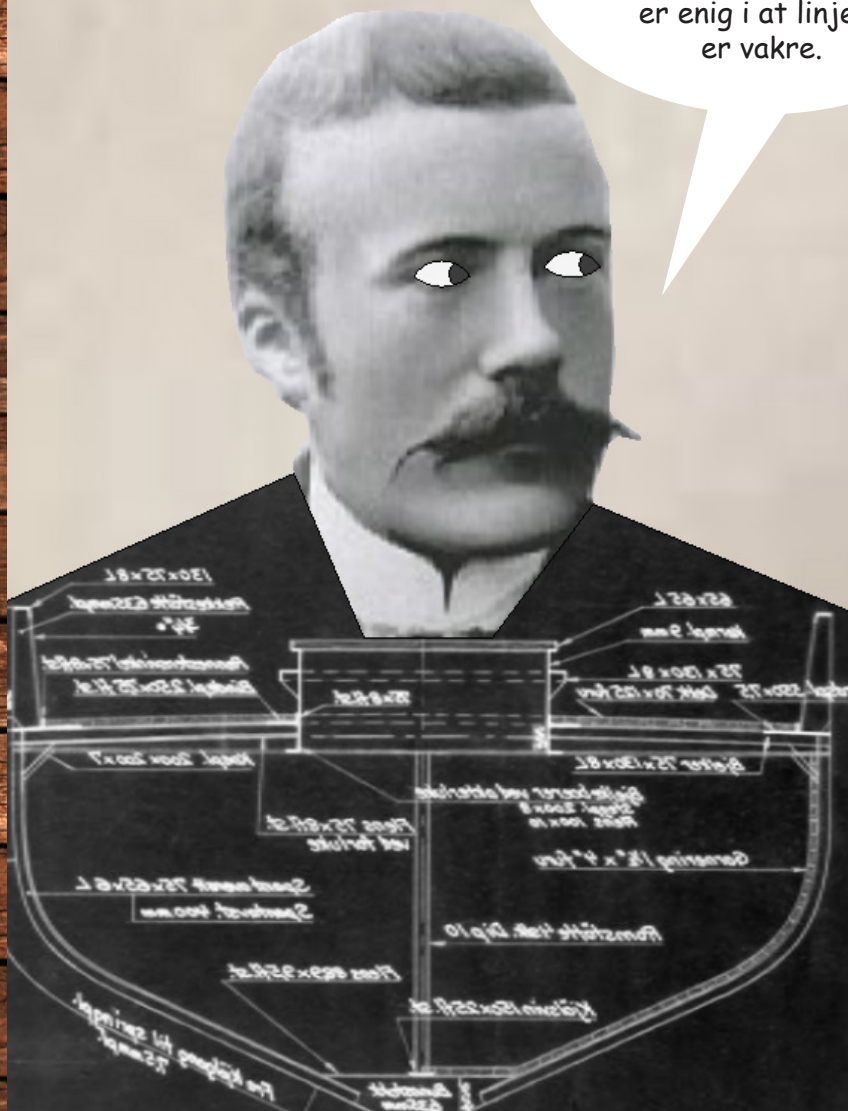
FORMANN

2. Trevirke

Fotos, tegninger og verktøy relatert til det å skaffe og foredle trevirke. Trenaglen kan f. ex. aktivere et lydspor med en hissig rammesag eller sagflis kan drysse fra taket.

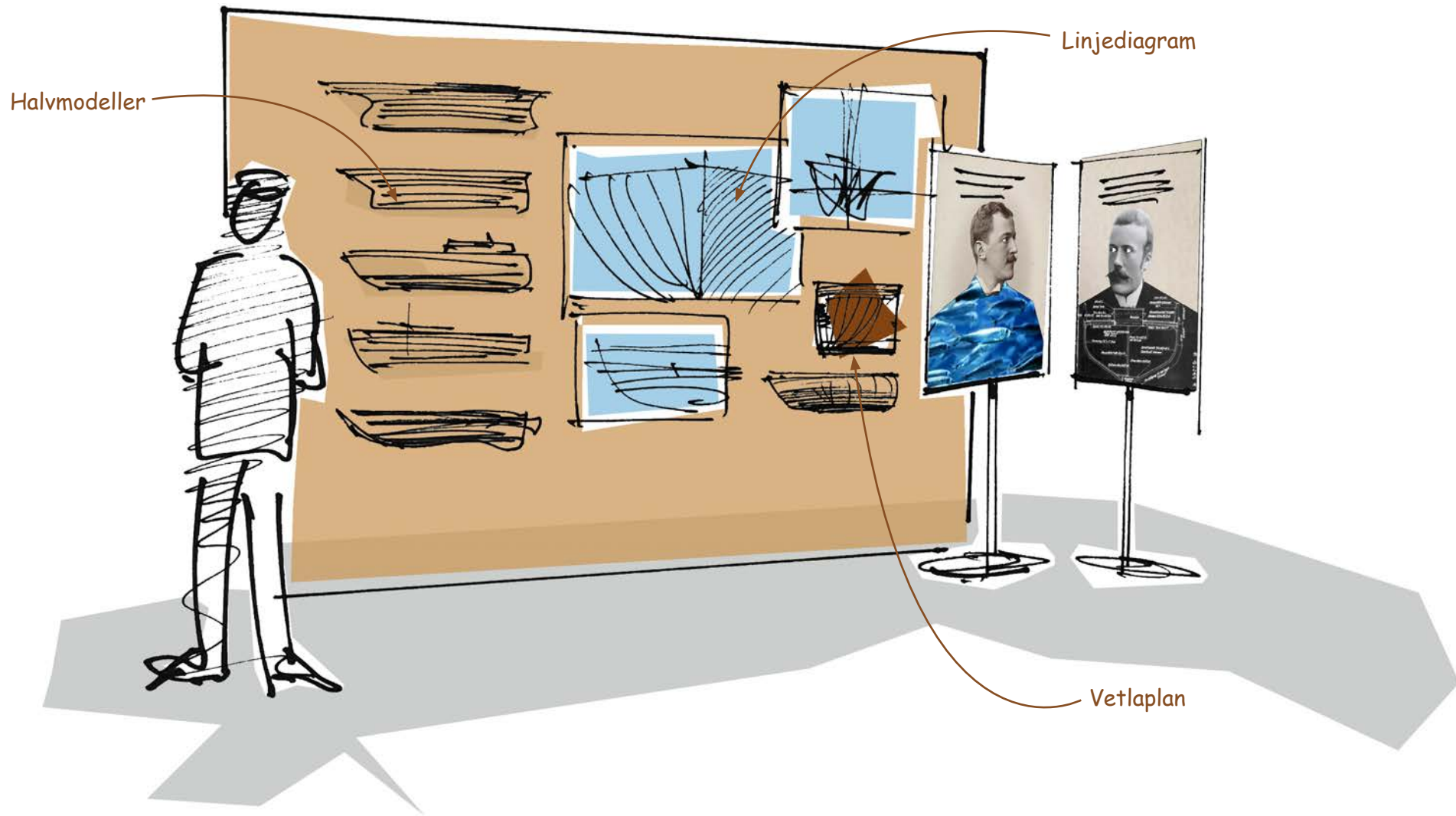
No har me samtala
og funne ut at me kan
levera eit slikt farty som De
ynskjer. Eg har laga ei teikning
og halvmodell og. Eg håpar De
er enig i at linjene
er vakre.

Båten ser pen ut,
men jeg er bekymret for
hvordan den tar sjøen i
baugen. Og jeg trenger et
prisoverslag? Penger skal
skaffes...!

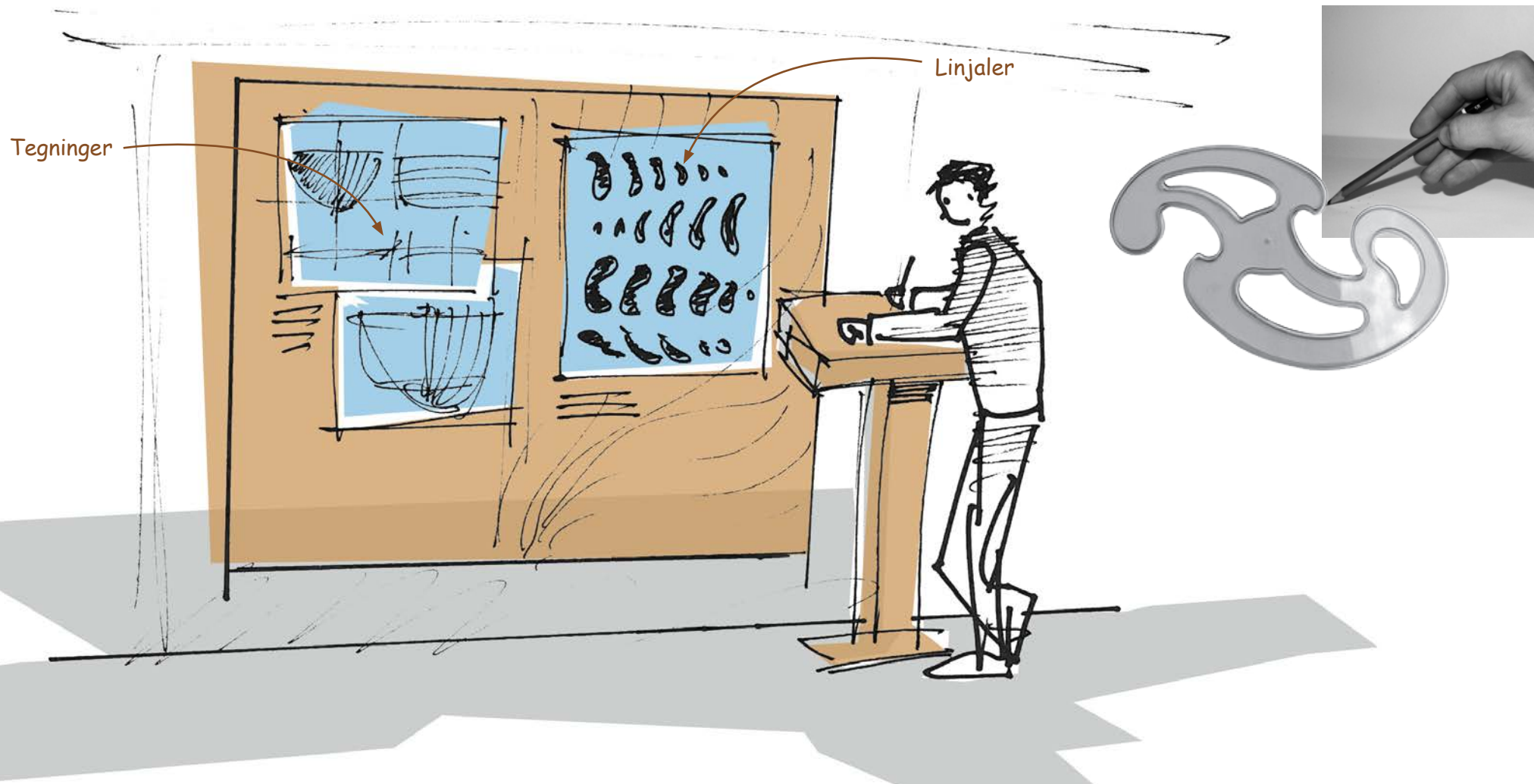

3a. Konstruksjon

Tablå med linjetegninger, halvmodeller og vetlaplan. Trenaglen kan aktivere et program som lyser opp modellene etter tur.

3b. Tegn selv!

Flere tegninger og montasjer med linjaler. Mulighet for å tegne selv. Her kan trenaglen aktivere lysbordet slik at de sesøkende kan trase av gamle tegninger. Resultatet kan de ta med seg hjem.

A black and white photograph of a man in a suit, smiling. He has a speech bubble above him. The background is a light grey gradient.

Så du er flink med
bile? Det er mange spant
som skal hoggast til på kort tid!

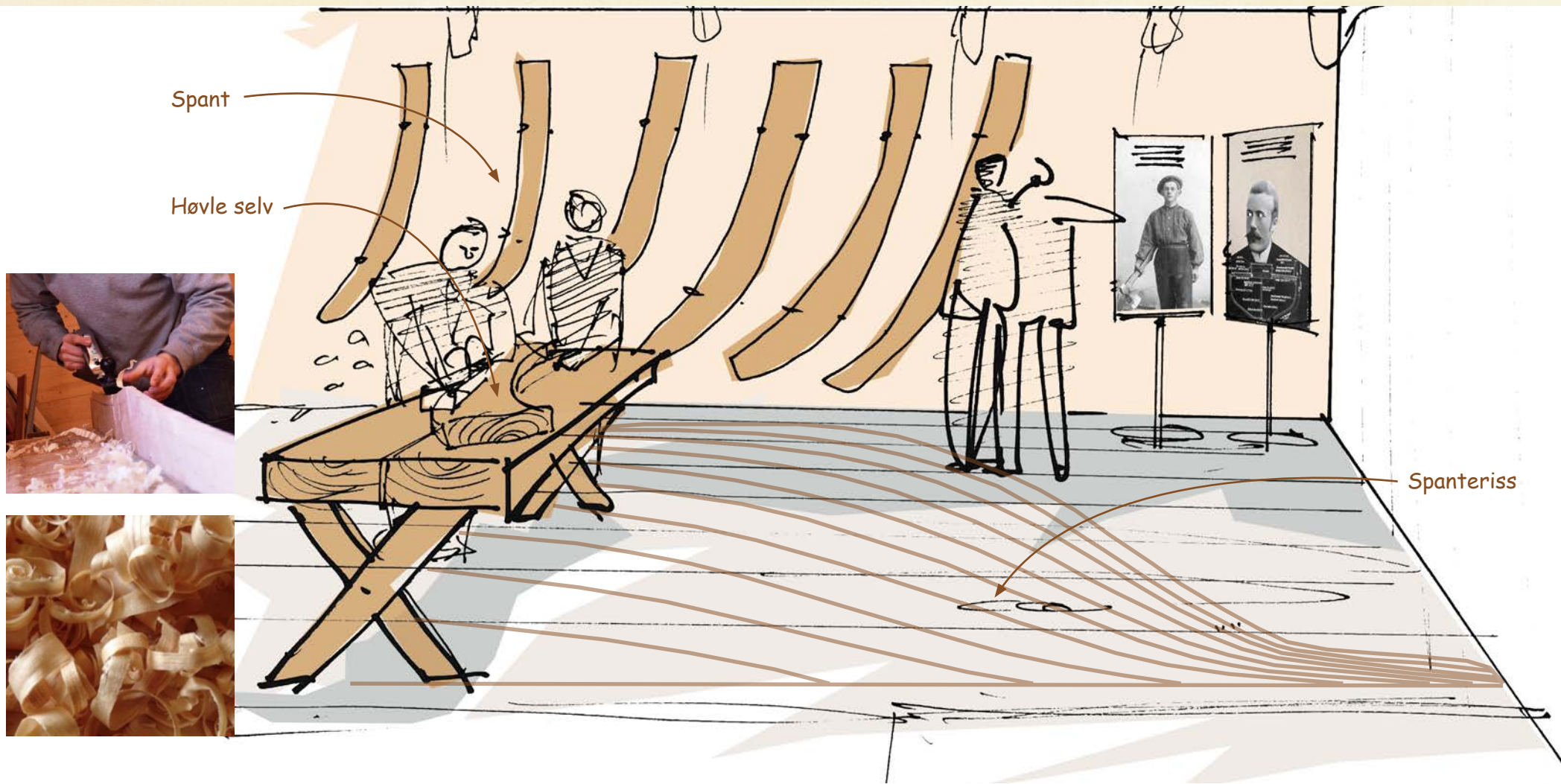
A black and white photograph of a woman wearing a purple shirt and a black beanie. She has a speech bubble above her. She is holding a large axe over a pile of wood chips. The background is a light grey gradient.

Eg er mesta fødd
med øks i handa. Eg skal
lova deg at eg høgg finare og
glattare med øksa enn du pussar
med sandpapir!

A black and white photograph of a man in a suit, smiling. He has a speech bubble above him. The background is a light grey gradient.

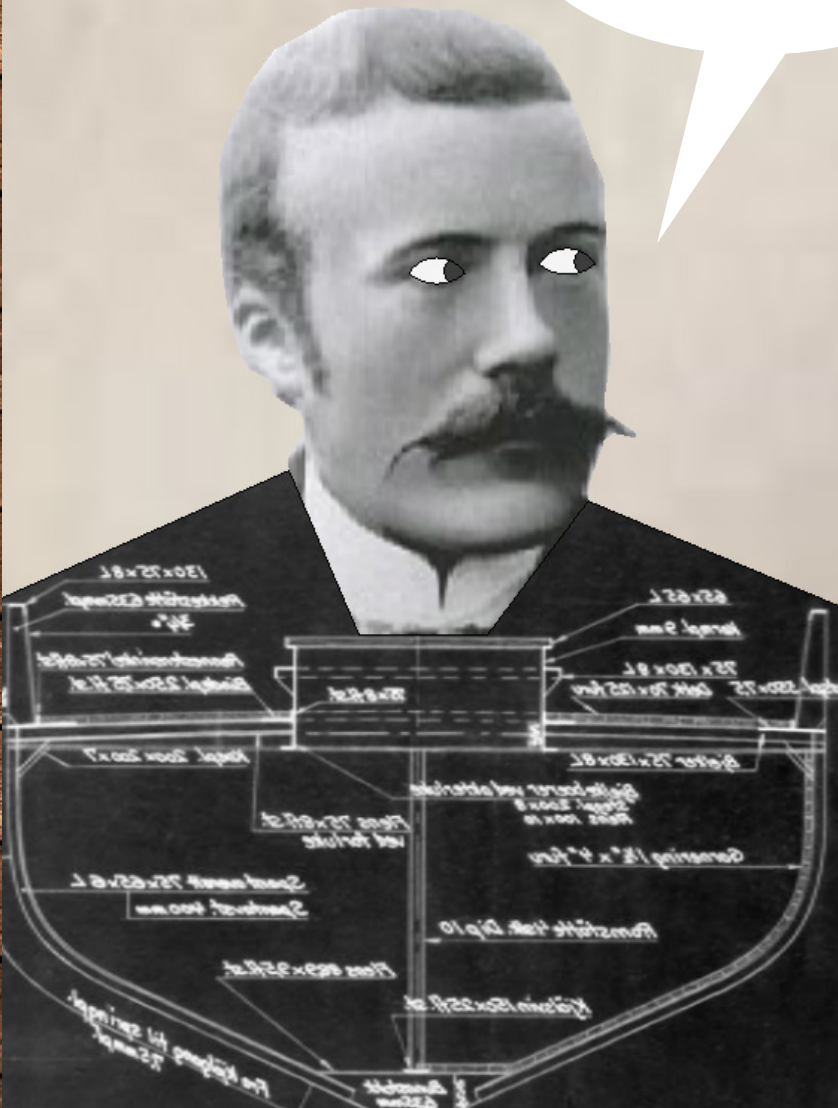
Eg får vel tru deg!
Løna blir... du kan bu hos..
arbeidstida blir... Eg har laga
vetlaplan som me skal få teikna over
på spanteplanet i dag, og så er det berre
å la bilo gå frå i morgo tidleg. Sjølv om
me har nær 50 mann i arbeid,
har me ikkje tid til grubling.

4. Spanteplan

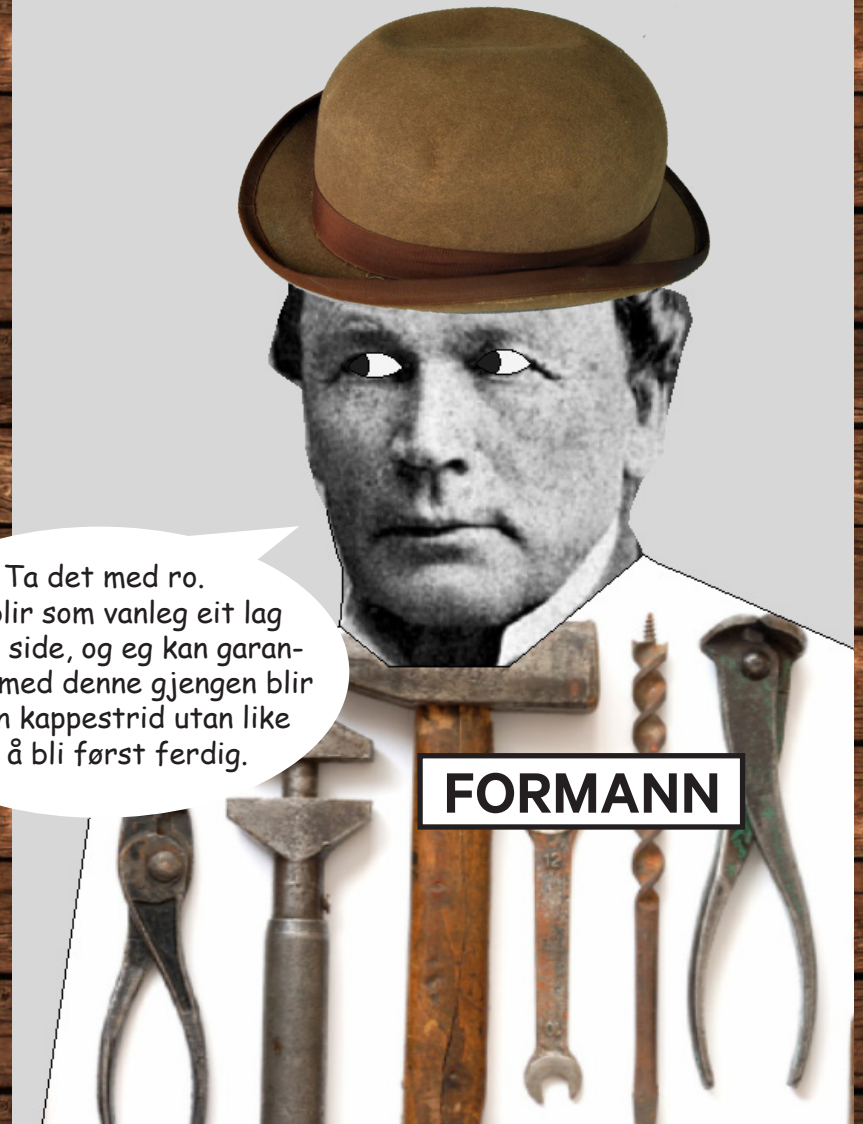

Hele gulvet i dette området bygges opp som et spanteplan med tydelige riss av spant. På veggene monteres spant og verktøy tett i tett. Midt i denne sonen skal publikum få prøve deler av produksjonen selv, f.eks. ved å høvle. Publikum vasser i høvelspon.

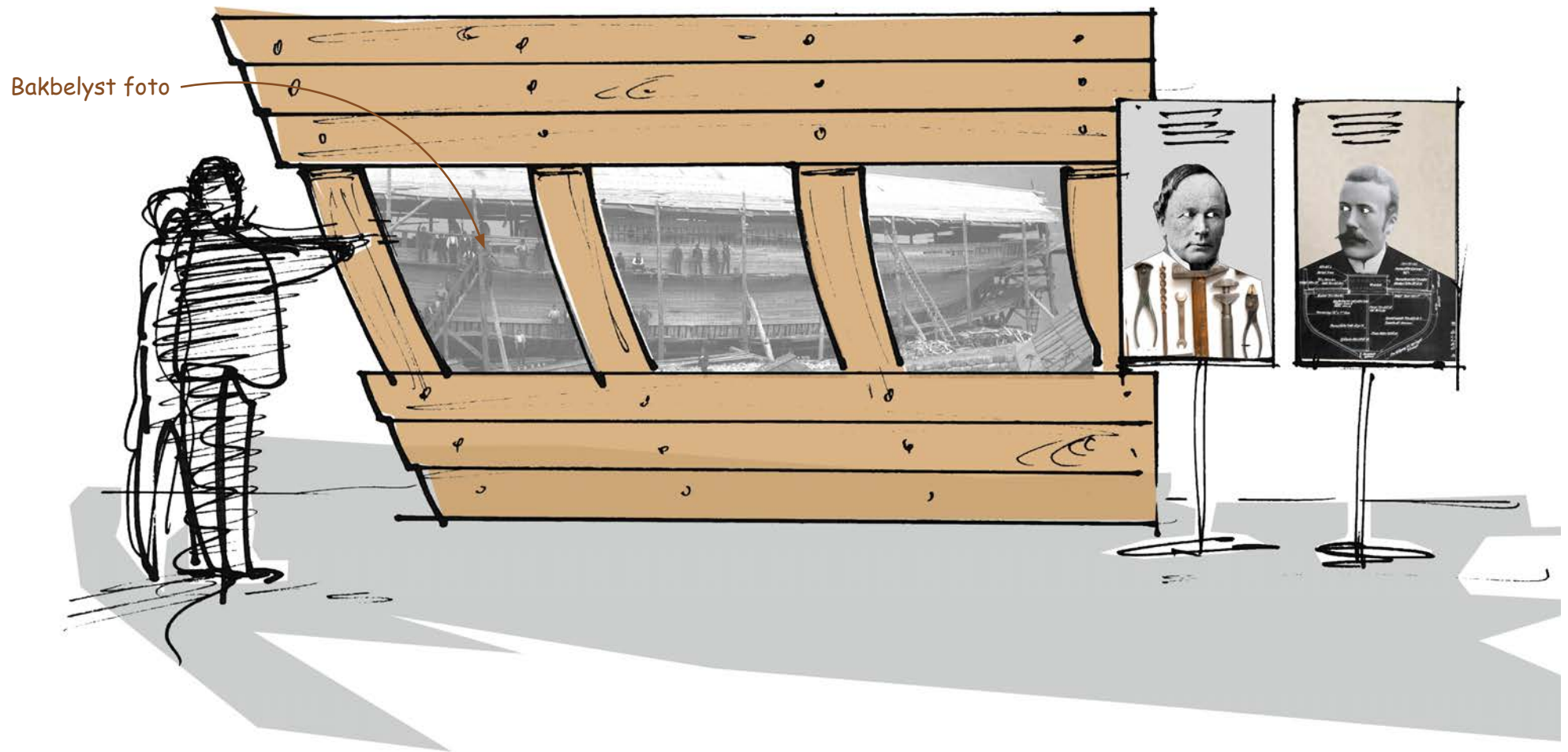
Det kom fleire
pengar i går, men me rekk
det aldri. Om me skal halda
planen, må heile båten huleggjast
på mindre enn

Ta det med ro.
Det blir som vanleg eit lag
på kvar side, og eg kan garan-
tera at med denne gjengen blir
det ein kappestrid utan like
om å bli først ferdig.

5. Hulegging

Utsnitt av skipsskrog halvveis hulagt bygges opp. Trenaglen kan lyse opp et langt foto av prosessen. Dette er montert bak spantene.

Makan til forsinkingar! Storm og tømmertransport til sjøs går dårleg saman. Men det går unna no! Han Tørris og folka hans har så godt taket på stiminga at borda vart enklare å bøya enn nokon gong. Det gjekk så fort at han Knut fekk meist heile skjegget bak planken, men då vart planken både kald og festa så han var einig i at vi kappa det av. Hua møtes snart på midten. Me når fyllingsplanken alt i morgo!

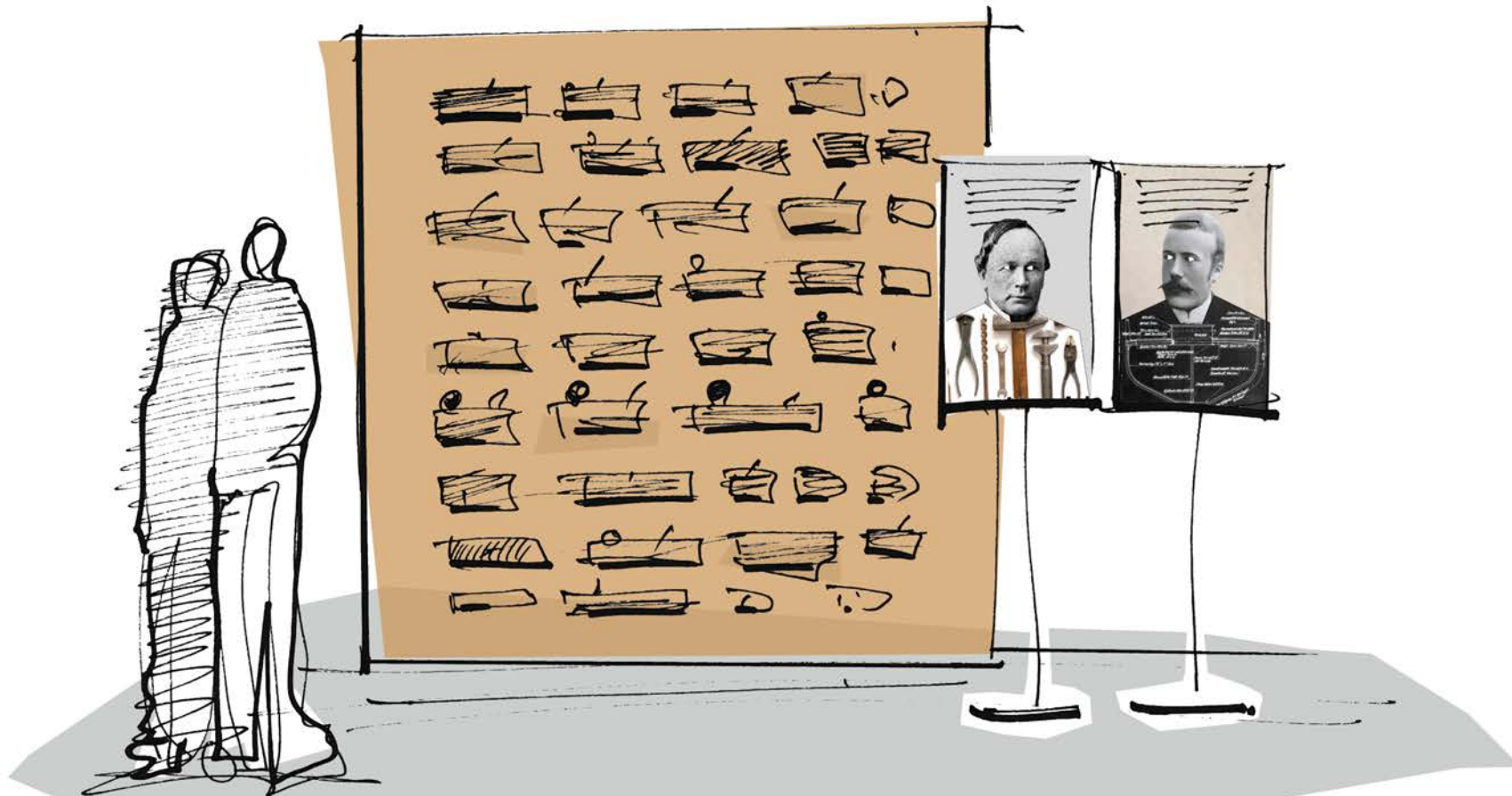

FORMANN

Det er godt nytt!
Då blir det stor fest på alle i helga. Reiarer kjem nok òg. De får visa han respekt! Nåde han som slåst med kniv og øks no!

6. Verktøy

Ekstra tablå for presentasjon av verktøy og gjenstander. Trenaglen kan åpne en luke med en spesiell gjenstand, sette i gang en filmsnutt eller lyse opp hele tablået.

Drev og hamp har komen. Me må kalfatre og tjærebre han no! Og han må bli tett som ei potte!

Eg skal lova deg at ikkje ein dråpe, om det så vart brennevin, skal kunne finna vegen verken inn eller ut av denna båten.

Ikkje driv gjøn med meg! Eg har nok anna å gjera! Du veit kor mykje som skal planleggast no: Dekksbjelkar, dekksslegging, rekkestøtte, skanseledning, luker, styrehus, innreiing, mast, rigg, segl... Kom deg ut og få karane i sving! Eg må ha ro her! Og ikkje noko omkalfatring no!

FORMANN

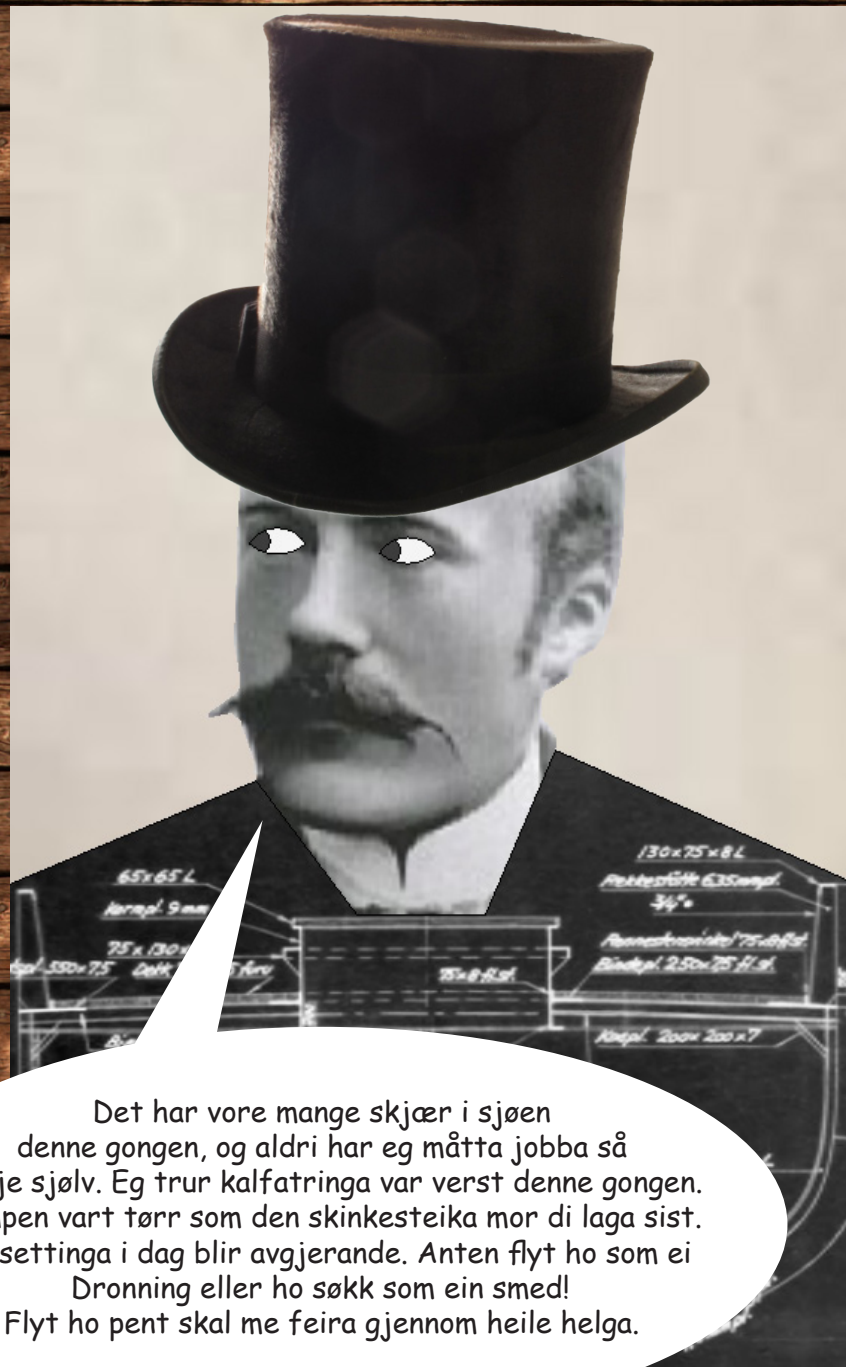
7. Kalfatring

Verktøy og tønner med hamp slik at publikum kan prøve selv. Trenaglen kan aktivisere lyder fra prosessen og arbeidere som prater.

Er du spent, kjære?

Det har vore mange skjær i sjøen denne gongen, og aldri har eg måtta jobba så mykje sjølv. Eg trur kalfatringa var verst denne gongen. Hampen vart tørr som den skinkesteika mor di laga sist. Sjøsettinga i dag blir avgjerande. Anten flyt ho som ei Dronning eller ho søkk som ein smed! Flyt ho pent skal me feira gjennom heile helga.

8. Sjøsetting

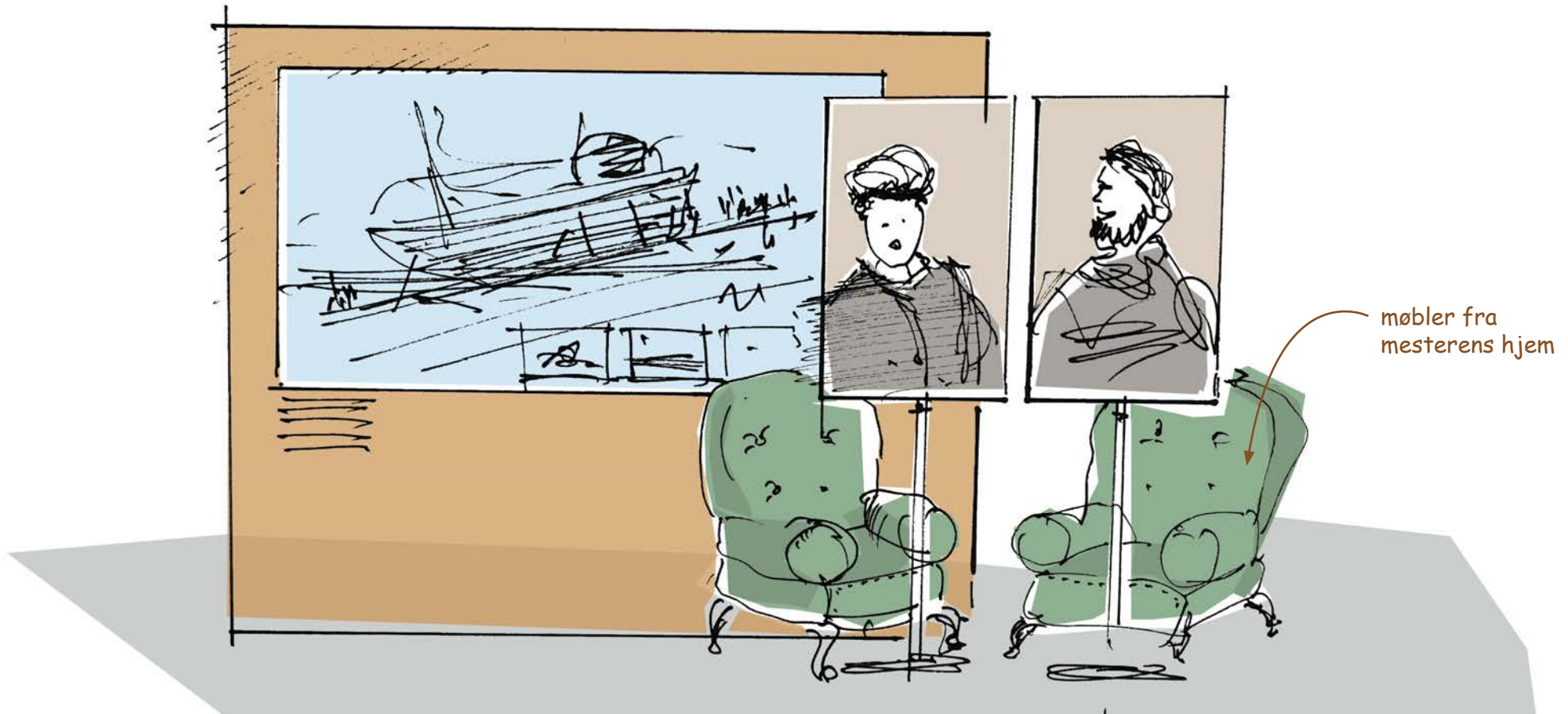
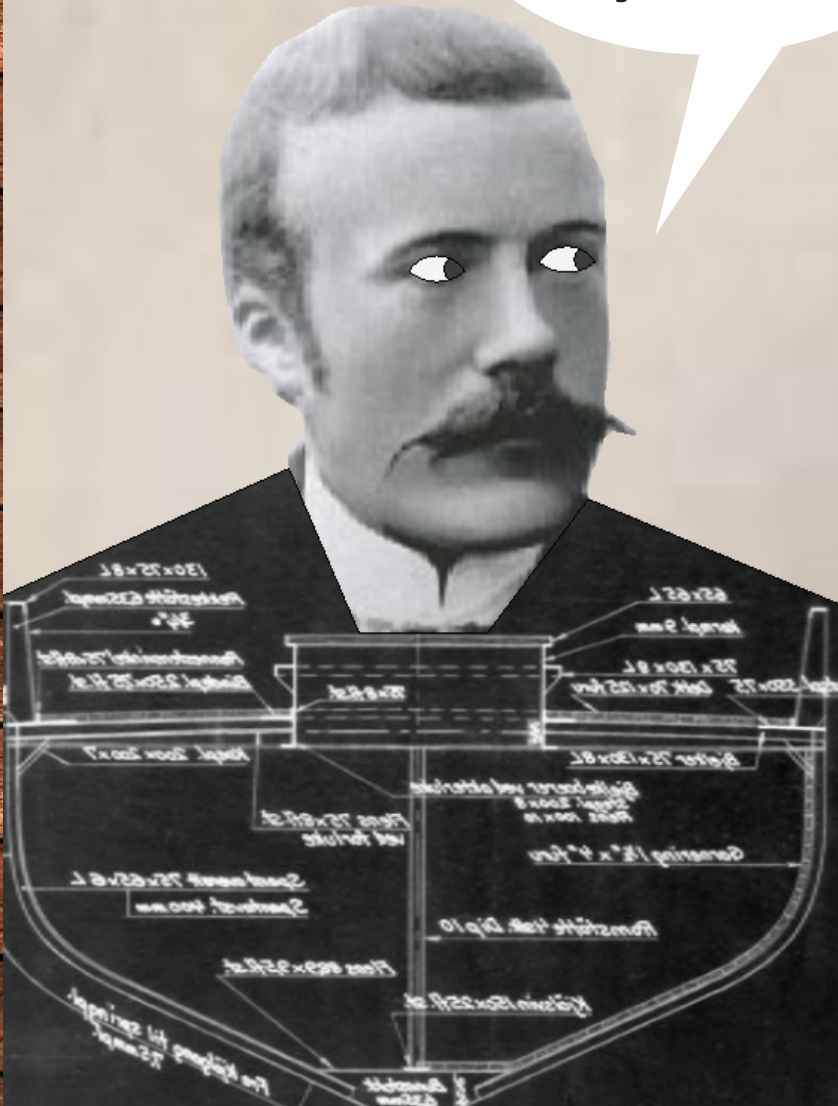

Foto av sjøsetting og gjenstander fra mesterens hjem. Trenaglen kan aktivisere musikk fra gammel radio eller grammofon mesteren hadde hjemme.

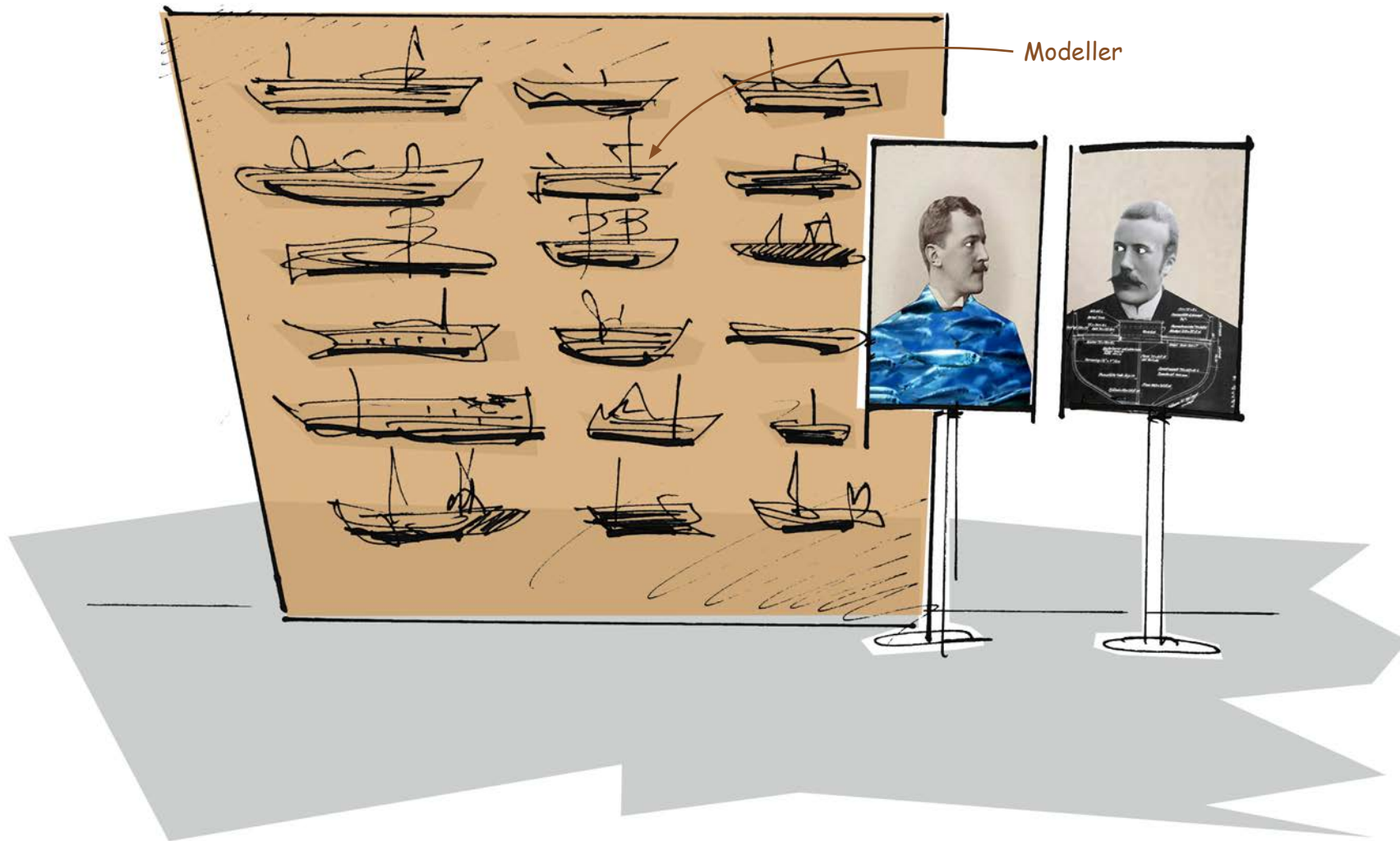
Det er ei ære å få
overrekkja ein skonnert eg
er spesielt stolt av. Alle dekk-
borda er sagde på den helt nye
saga her i bygda, og segla
er sydde på det nye
seglmakeriet i

Den ser strålende ut
må jeg innrømme. Siste del av
betalingen skal være i orden og bør
komme neste uke. Jomfruturen går til
Leningrad om en måned. Kanskje De og
Deres kone vil være med?

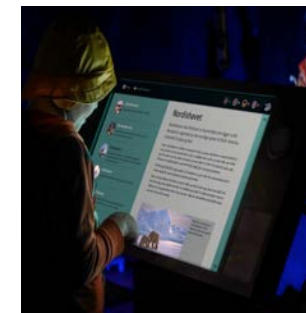
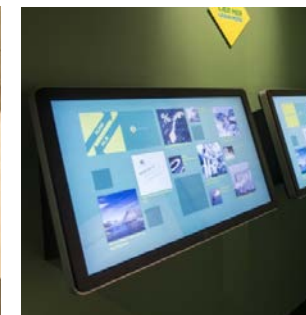
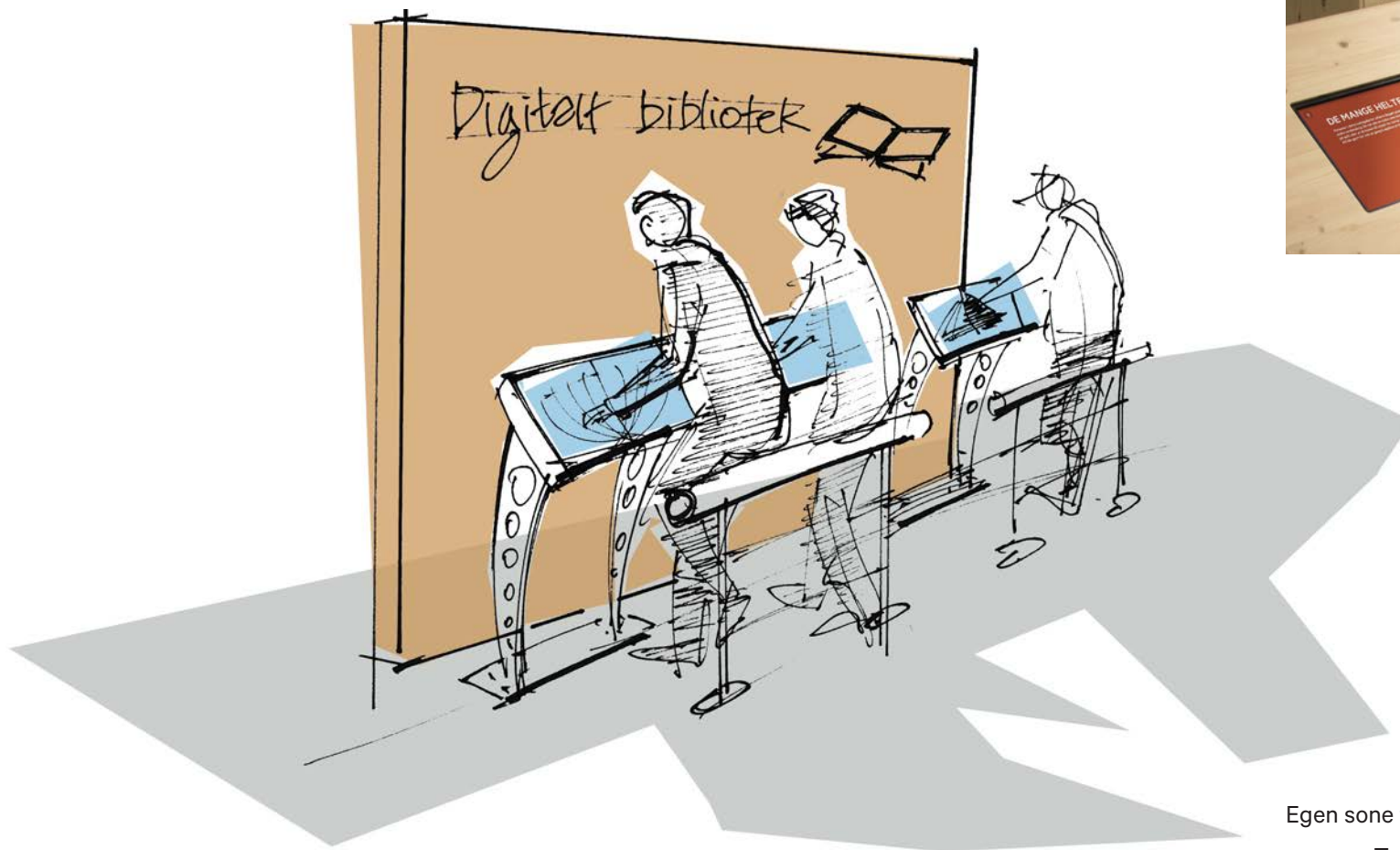

9. Overrekking

Stor samling av skipsmodeller, tett i tett. Trenaglen kan starte et program som lyser opp båtene etter tur med båttype projisert ved siden av.

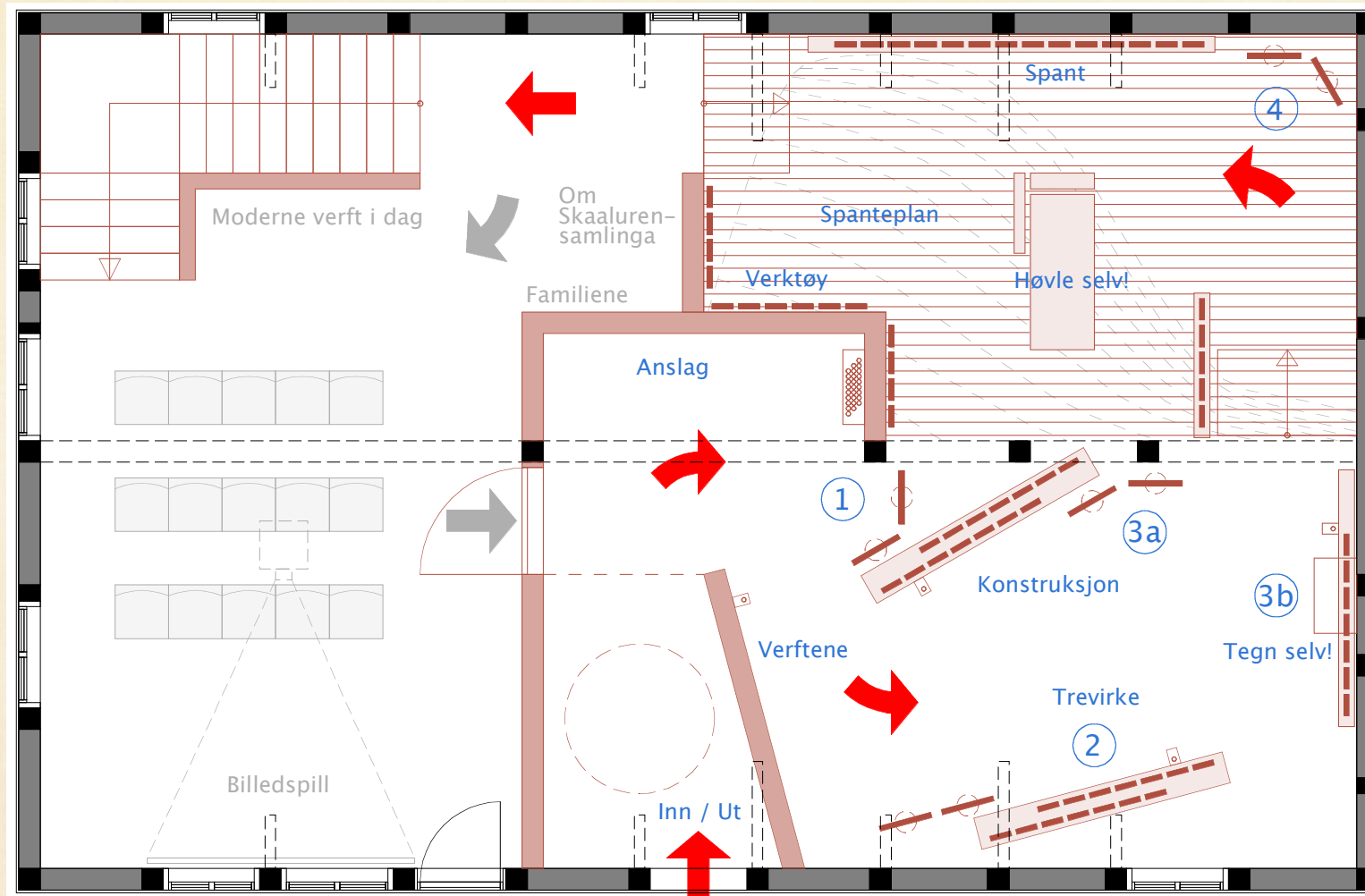
10. Fordypning

Egen sone for digital fordypning innen temaene:

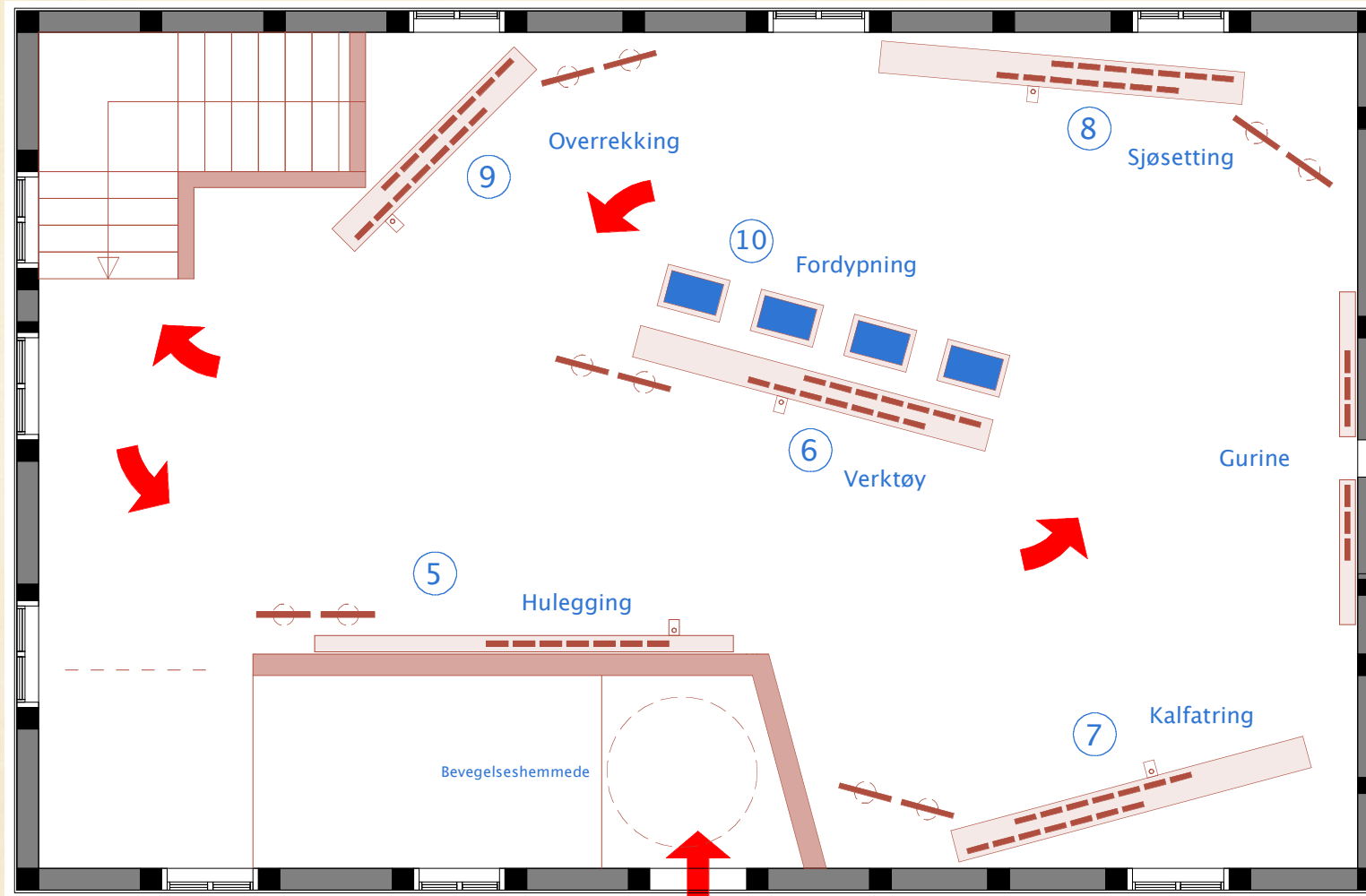
- Tegninger
- Fotografier
- Verftene og familiene
- Gjenstander i samlingen

Plantegning 1. etasje (del 1)

Etter anslaget blir publikum ledet til høyre hvor de møter den første samtalen. Publikums-flyten fortsetter deretter rundt rommet og til trappen som leder til 2. etasje.

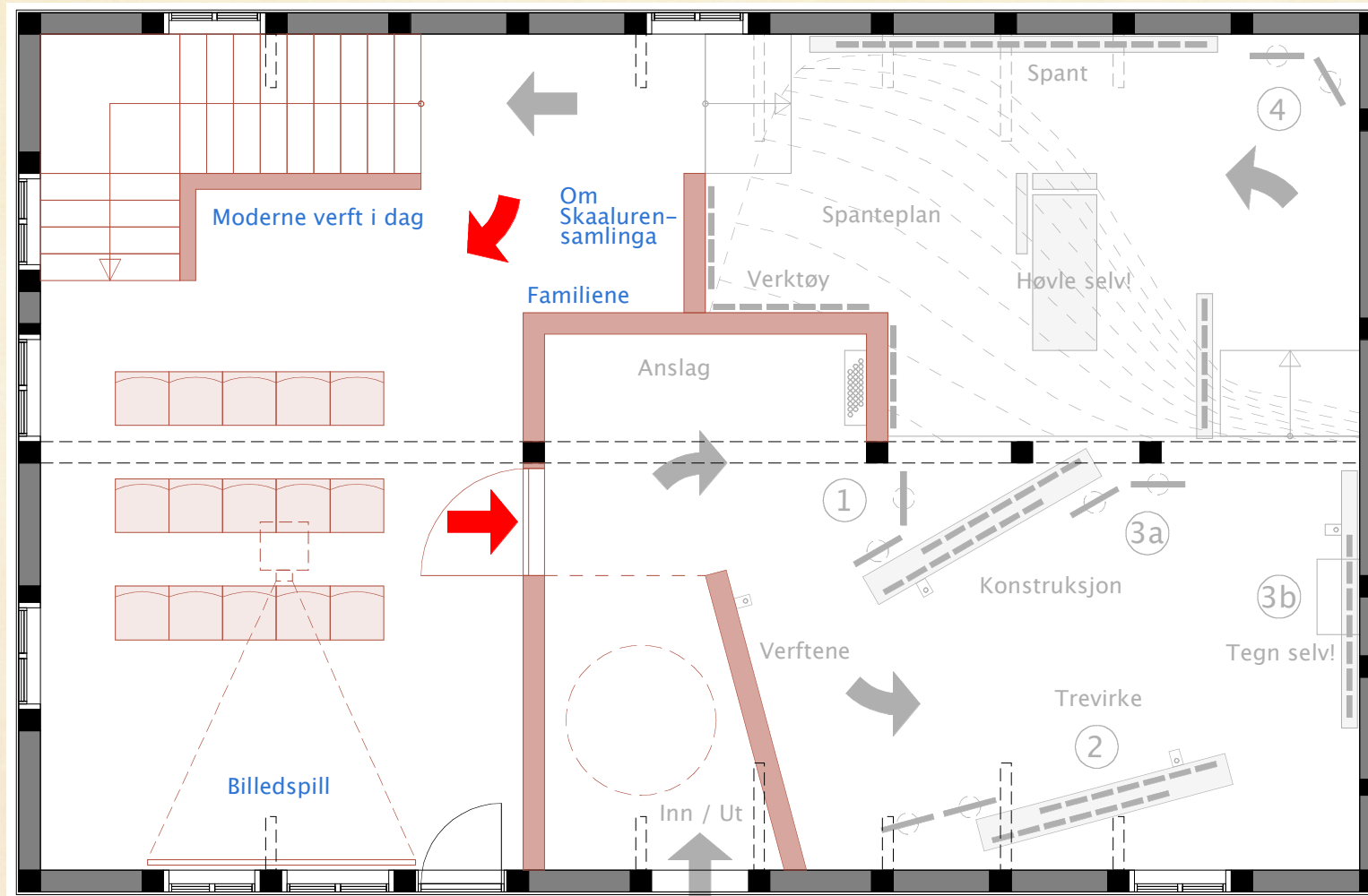
Plantegning 2. etasje

Gurine

På endeveggen i andre etasje settes det av plass til en egen presentasjon av Gurine og Gurine-prosjektet, som et intermesso i den øvrige samtalestrukturen. Vi ser for oss at det kan lages en glugge publikum selv kan åpne for å se rett ned på båten som ligger til restaurering på kaia nedenfor.

Plantegning 1. etasje (del 2)

Etter rundgang i hele 2. etasje kommer publikum ned og får med seg siste del av 1. etasje med det opprinnelige billedspillet som avslutning. Døren mellom anslag og billedspill skal være lukket og lydisolert.

Kostnadsestimat

Interiør/Scenografi (tablåer, møbelsnekkeri, montering)	800.000,-
Interaktive installasjoner i tablåer (utvikling, software/hardware)	1.200.000,-
Utstillingsbelysning/Lyd	600.000,-
Honorarer (design, grafisk design, prosjektledelse, arbeidstegninger)	1.700.000,-
Uforutsett	200.000,-
Fordypningsstasjoner (kan evt. utsettes til en fase to)	500.000,-
<hr/>	
Estimatsum NOK eks. mva	5.000.000,-

Forutsetninger:

Utstillingsarealet leveres ferdig klargjort for en moderne utstilling med nødvendig infrastruktur for el og data. Grunnbelysning (vaskelys) i utstillingsarealet er ikke medtatt i estimatet. Det er ikke tatt høyde for eventuelt spesielle klimatiske forhold i lokalet.

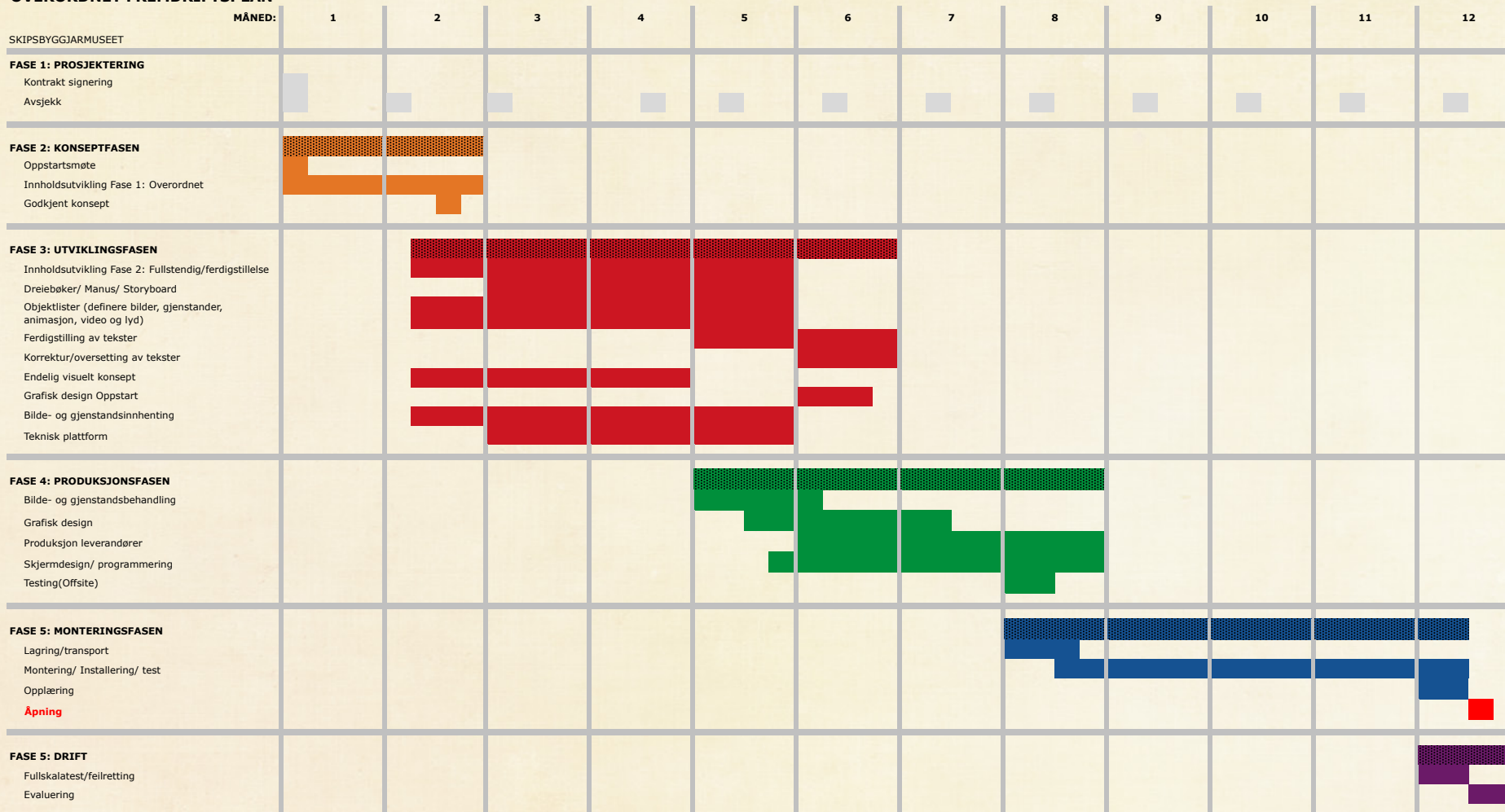
Det forutsettes at oppdragsgiver kostnadsfritt leverer alt faglig innhold, bilder, film og gjenstander.

Kostnader for reise, diett og overnatting er ikke tatt med i estimatet.

Estimatet er basert på erfaringstall. Endelige beregninger må utarbeides i samarbeid med oppdragsgiver i hovedprosjektet.

Fremdriftsplan

OVERORDNET FREMDRIFTSPLAN

Takk for hjelpa!
Jammen vart ho fin!
Me sjåast!

